

The Gleaner

Vol 5 (1967)

Οι εκθέσεις του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου

Αικατερίνη Κουμαριανού

doi: [10.12681/er.10498](https://doi.org/10.12681/er.10498)

Copyright © 2016, Αικατερίνη Κουμαριανού

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Κουμαριανού Α. (2016). Οι εκθέσεις του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. *The Gleaner*, 5, 54–56.
<https://doi.org/10.12681/er.10498>

Τ Α Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Α

ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Στὸ «Ἐθνικὸν Ἱστορικὸν Μουσεῖον»—μέγαρον τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς—ἐγκαινιάσθηκε στίς 8 Φεβρουαρίου ἢ «Ἐκθεσις τῆς Νεωτέρας Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, 1700-1900». Γιὰ πέμπτη φορὰ μέσα σὲ λιγώτερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια ὁργανώνεται ἀπὸ τὴν ἐφορεία τοῦ Μουσείου ἐκθεση ἐπικαιρική, πὺν ἔχει μάλιστα ὡς ἀντικείμενον ἓνα τόσο καίριον θέμα: τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἱστορικὴν τῆς ἐξέλιξιν στα τελευταῖα 200 χρόνια. Ὅπως ἀναφέρεται στὸν πολυγραφημένο κατάλογο, καὶ τῆς ἐφετεινῆς καθὼς καὶ τῶν προηγουμένων ἐκθέσεων—τοῦ Γαλλικοῦ φιλελληνισμοῦ (1963), τοῦ Ἐυνάρδου, τοῦ Ναυτικοῦ, τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας (1964)—ἐπιδίωξις εἶναι ἡ «...ἐκλαίκευσις τῆς ἱστορίας διὰ τῆς προσωρινῆς παρουσιάσεως κειμηλίων καὶ ἐνθυμίων, τὰ ὁποῖα, ἔλλειπει χώρου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτεθῶσι μονίμως ἐν τῷ Μουσεῖῳ». Θὰ πρόσθετα ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ὑπῆρχε ὁ περίσσιος χώρος γιὰ νὰ περιλάβει ὄλα συγχρόνως τὰ ἐκθέματα τοῦ Μουσείου σὲ μιὰ μόνιμη παρουσίαση, οἱ ἐπικαιρικὲς ἐκθέσεις δὲν εἶναι δυνατὸν ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀτονήσουν: ἡ ὠφέλειά τους εἶναι φανερὴ ἀφοῦ σ' αὐτὲς συγκεντρώνονται, ἀπὸ διαφορετικὲς μάλιστα πηγὰς γιὰ ἓνα ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα, ἐκθέματα πὺν ἀφοροῦν σὲ εἰδικὰ θέματα ἐπιτυγχάνοντις ἔτσι νὰ προσελκύσουν ἀφενὸς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ καὶ ἀφετέρου νὰ βοηθήσουν—χάρη στὴν παρουσίαση ποικίλου καὶ συχνὰ ἄγνωστον ὕλικοῦ—τοὺς μελετητὰς.

Ἐσνηθίσασμε νὰ ἀποκαλοῦμε μουσειακὸ ὅ,τι εἶναι στατικὸ, χωρὶς ζωὴ, κατὰ κάποιον τρόπο νεκρὸ. Κι' ὅμως ἓνας μουσειακὸς χώρος, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ὅπου δημιουργεῖται, ἀποβλέπει, ἢ τουλάχιστον ὀφείλει νὰ ἀποβλέπει, σὲ παιδευτικὸς στόχους: ἓνα μουσεῖον δὲν ἔχει μόνον σκοπὸν νὰ ἡδύνητις αἰσθήσεις, τὰ ἀντικείμενα δὲν συγκεντρώνονται μόνον «... πρὸς θέαν τῶν περὶ ταῦτα ἐραστῶν...», ἀλλὰ καὶ κατεξοχὴν γιὰ νὰ συντελέσουν στὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ, εἴτε αὐτὴ ἀνάγεται στὴν σφαῖρα τῆς αἰσθητικῆς εἴτε τείνει νὰ διδάξει

στά άτομα την ιστορική διαδικασία, είτε να τὰ κάνει ικανὰ να προσγγίσουν τὸν κόσμο τῆς ἐπιστήμης.

Φυσικά, ὅσο πρόκειται γιὰ τὰ μουσεῖα τέχνης τὸ πρᾶγμα παρουσιάζει πρόσθετες δυσκολίες καὶ δὲν εἶναι πάντα ἐφικτό, τουλάχιστον σὲ κλίμακα μεγαλύτερη: ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυση τὴν ὁποία προσφέρουν τὰ μουσεῖα αὐτὰ μένει σχεδὸν πάντα ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν μνημένων: ὥστόσο καὶ γι' αὐτὰ ἀκόμη, κοντὰ σὲ ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν βαθύτερη κατανόηση τῶν ἔργων τέχνης, τὴν προορισμένη γιὰ τοὺς ὀλίγους, ὑπάρχει χῶρος γιὰ νὰ ἀποβαίνουν φορεῖς παιδείας.

Ἐπομένως ἀλλωστε καὶ πιὸ αἰσθητὴ γίνεται ἡ τάση καὶ ἡ ἐπιδίωξη τὰ μουσεῖα καὶ ἄλλοι ἀνάλογοι ὄργανισμοὶ νὰ λειτουργοῦν καὶ ὡς πυρῆνες μορφωτικοί: διαλέξεις καὶ ὁμιλίες, προβολὲς ταινιῶν, ὁργάνωση ἐπικαιρικῶν ἐκθέσεων, εἶναι μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖται καὶ ἐπιτυγχάνεται οὐσιαστικώτερη ἀξιοποίηση τοῦ μουσειακοῦ ὕλικου ἀφενὸς ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπαφὴ τοῦ κοινοῦ μὲ τὸν μουσειακὸ πλοῦτο ἀφετέρου. Χαίρεται πάντα ὁ ἐπισκέπτης τὴν περιδιάβασή του στὸ *Musée de l'Homme* τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας, ἀφοῦ στίς ἀπέραντες αἴθουσες τοῦ μουσεῖου, βρῖσκοντας συγκεντρωμένα ἄφθονα καὶ ποικίλα ἐκθέματα, ικανοποιεῖ τὴν περιέργειά του γιὰ ὅ,τι ἀναφέρεται στὴν ἐμφάνιση καὶ τὸν βίο τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὴ γῆ· προσθέτει ὁμως πολλὰ στίς γνώσεις του παρακολουθώντας τίς ὁμιλίες ποὺ ὁργανώνονται ἀπὸ εἰδικὸς ὁμιλητὲς σὲ σχετικὰ θέματα ἢ μιὰ ταινία μὲ ἐπιστημονικὸ περιεχόμενο στὴν αἴθουσα κινηματογράφου ποὺ λειτουργεῖ μέσα στὸ κτήριο ὡς παράρτημα τοῦ μουσεῖου.

Τὸ Μουσεῖο τῆς *IEEE* ἐπιτελεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια σωστὰ καὶ μὲ συνέπεια τὸν προορισμὸ του. Ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν ἐκθεμάτων του ἄλλωστε ἀπενθύνεται σὲ μεγαλύτερες ὁμάδες ἀτόμων καὶ μπορεῖ νὰ συντελεῖ στὴν διαπαιδαγώγηση, ἀφοῦ γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ὕλικου ποὺ μᾶς προσφέρει ἐπαρκοῦν οἱ γνώσεις ὅσες παρέχουν τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πάνω στὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας. Τὰ κειμήλια, ἐθνικὰ καὶ ἀτομικά, σημαῖες, εἰκόνες, σφραγίδες, νομίσματα καὶ μετάλλια, χάρτες, ὄπλα, προσωπογραφίες καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα, μαρτυρίες ὅλα ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἑλληνισμοῦ, εἶναι φυσικὸ νὰ ἐλκύνουν καὶ τὸν μὴ εἰδικὸ ἐπισκέπτη ποὺ παρακινεῖται ἔτσι νὰ γνωρίσει ἐποχὲς καὶ φάσεις, πρόσωπα καὶ πράγματα, τῆς νεώτερης ἐλληνικῆς ἱστορίας.

Οἱ ἐπικαιρικὲς ἐξάλλου ἐκθέσεις τίς ὁποῖες ἔχει ὁργανώσει κατὰ καιροῦς, μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια, ἢ ἐφορεία τοῦ Μουσείου, ὑπηρετοῦν

τούς σκοπούς στους οποίους εξαρχῆς ἀναφέρθηκα συμβάλλοντας στήν ἀξιοποίηση τῶν ἐκθεμάτων τοῦ μουσείου καὶ προσελκύοντας τὸ γενικώτερο ἐνδιαφέρον.

Οἱ κατάλογοι ποὺ συνήθως συνοδεύουν τὴν παρουσίαση τῶν εἰδικῶν ἐκθέσεων, φροντισμένοι ἀπὸ τὸν ἔφορο τοῦ Μουσείου κ. Ἰ. Α. Μελετόπουλο, ἀποτελοῦν θετικὲς προσκλήσεις τῆς παιδείας μας. Ἐμπλουτισμένοι μὲ ἀφθονες εἰκόνες καὶ συχνὰ μὲ ὕλικὸ ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας, γίνονται καλὰ βοηθήματα γιὰ τοὺς εἰδικὸς μελετητές. Παράδειγμα ὁ «Κατάλογος τῶν Φιλικῶν» ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Παναγιώτη Σέκερη, τὸν ὁποῖον παραθέτει ὁ κ. Ἰ. Α. Μελετόπουλος στὸ δημοσίευμα «Ἡ ἔκθεση τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας...» Ἀθήνα 1964, σ. 45 κξ., τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε μὲ τὴν φροντίδα του, δίνοντάς μας μιὰ προῦδρα γιὰ τὸ ἀφθονο ἀρχεῖακὸ ὕλικὸ τὸ ὁποῖο κατέχει ἡ Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία τῆς Ἑλλάδος.

Αἰκατερίνη Κουμαριανοῦ

Σ Χ Ο Λ Ι Α

Η ΕΚΘΕΣΗ ΓΚΟΜΠΙΝΩ

Ἡ ἀναμνηστικὴ αὐτὴ ἔκθεση ποὺ διοργάνωσε τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτοῦτο ἀπὸ τὴς 10 ὡς τὴς 12 Ἀπριλίου εἶναι ἀφιερωμένη στὸ χρονικὸ διάστημα (1864 — 1868) κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ κόμης Ἀρθουρὸς ντὲ Γκομπινώ, ὡς πρέσβυς τῆς Γαλλίας, παρέμεινε στήν Ἀθήνα. Περιλαμβάνει ἐνθυμήματα ἀπὸ τὴν διπλωματικὴ, λογοτεχνικὴ δραστηριότητα τοῦ Γκομπινώ καὶ γενικώτερα ἀπὸ τὴν παραμονή του στήν Ἑλλάδα στὸ διάστημα αὐτό: ἄρθρα ἐφημερίδων, ποὺ ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀφιξὴ καὶ τὴν ἀναχώρησή του, σχολιάζουν γενικὰ τὴν παραμονή του, ἐπίσημα ἔγγραφα, φωτογραφίες τῶν οἰκείων του, ἐκδόσεις ἔργων του ποὺ ἀντλοῦν τὰ θέματά τους ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα

καθὼς καὶ φωτοτυπίες λιθογραφιῶν ἑλληνικῶν τοπίων. Ἰδιαιτέρα τονίζονται ὁ φιλελληνισμὸς του, ἡ μέριμνά του γιὰ τὴν ἀναστήλωση τοῦ μνημείου τοῦ Ἀυσικράτη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐπέδειξε γιὰ τὴν κρητικὴ ἐπανάσταση.

Ἡ ἔκθεση συμπληρῶνεται ἀπὸ ἕναν κατατοπιστικὸν κατάλογο τὸν ὁποῖον συνέταξε ὁ διοργανωτὴς τῆς Καθηγητῆς Jean-Hervé Donnard· στὸν κατάλογο τοῦτον δίνεται ἕνα σχεδιάσμα χρονολογίας τοῦ Γκομπινώ καὶ μιὰ βιβλιογραφία ὅπου ἀναφέρονται ἡ διπλωματικὴ ἀλληλογραφία του, τὰ κυριότερα ἔργα του ποὺ ἀφοροῦν τὴν Ἑλλάδα, οἱ ἑλληνικὲς μεταφράσεις τους καθὼς καὶ οἱ πιὸ σημαντικὲς κριτικὲς μελέτες σχετικὰ μὲ τὸν Γκομπινώ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

P. A.

Τὸ τεῦχος αὐτὸ ἐπιμελήθηκε ἡ Λουκία Δρούλια, μέλος τοῦ Ὁμίλου